บทที่ ๖

ผลกระทบจากความแตกแยกภายในพรรคการเมือง

จากการศึกษาในบทที่ ๕ ที่ผ่านมาได้ชี้ให้เห็นว่าความขัดแย้งระหว่างสมาชิกหรือกลุ่มสมาชิกภายในพรรคการเมืองเดียวกันนั้นได้เป็นพลังผลักดันให้เกิดความแตกแยกขึ้นมาภายในพรรคการเมืองทั้งสาม และเมื่อเกิดความแตกแยกขึ้นมาภายในพรรคการเมืองแล้วก็ย่อมจะก่อให้เกิดผลกระทบและเกิดการเปลี่ยนแปลงต่อพรรคการเมืองนั้นๆ ตามมาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ยิ่งกว่านั้นความแตกแยกภายในพรรคการเมืองนั้นยังจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบพรรคการเมืองโดยส่วนรวมด้วย ในบทนี้จึงจะได้ทำการวิเคราะห์ถึงผลกระทบที่ติดตามมาหลังจากที่เกิดความแตกแยกขึ้นมาภายในพรรคการเมืองทั้งสามนั้นว่าได้ก่อให้เกิดผลกระทบทั้งต่อตัวพรรคการเมืองทั้งสามและระบบพรรคการเมืองไทยอย่างไรบ้างซึ่งในการพิจารณาถึงผลกระทบที่เกิดจากความแตกแยกภายในพรรคการเมืองนั้นเราอาจจะแบ่งประเด็นในการพิจารณาได้เป็น ๒ ประเด็นใหญ่ๆคือ

๑. ผลกระทบที่เกิดต่อตัวพรรคการเมือง

๒. ผลกระทบที่เกิดต่อระบบพรรคการเมือง

๑. ผลกระทบที่เกิดต่อตัวพรรคการเมือง

ผลกระทบจากความแตกแยกภายในพรรคการเมืองต่อตัวพรรคการเมืองเองนั้นจากการศึกษานี้เราจะพบว่ามีอยู่ด้วยกัน ๒ ประการคือ

๑. ก่อให้เกิดการแยกตัวของสมาชิกพรรคออกจากพรรคไป

๒. ก่อให้การลดค่าลงในจำนวนที่นั่งในสภาผู้แทนราษฎร

๑. การแยกตัวของสมาชิกพรรค

ก. พรรคประชาธิปัตย์ สำหรับกรณีของพรรคประชาธิปัตย์นั้นค่อนข้างจะต่างจากกรณีของพรรคกิจสังคมและพรรคชาติไทยอยู่ตรงที่ผลกระทบจากความแตกแยกภายในพรรคอย่างรุนแรงในช่วงปี ๒๕๑๙ นั้นมิได้เกิดขึ้นมาโดยทันทีเพราะหลังจากที่เกิดเหตุการณ์การรัฐประหารในวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๙ แล้วเป็นเวลานานกว่า ๒ ปีเศษ พรรค

ตารางที่ ๑๑

เปรียบเทียบจำนวน สส. ของพรรคก่อนและหลังจากที่เกิดความแตกแยกขึ้นมาภายในพรรค

พรรค	จำนวน สส.			
	ก่อนการแตกแยก	หลังจากเกิดความแตกแยก		
		สส.ที่แยกตัวจากพรรค	สส.ที่ได้รับเลือกตั้ง	ผลต่าง
ประชาธิปัตย์ ๒๕๑๙	๑๑๔ (๑๐๐%)	๒๑ (๑๘.๔๒%)	๓๓ (๒๘.๔๕%)	๘๑ (๗๑.๐๕%)
กิจสังคม ๒๕๒๖ ๒๙	๑๐๑ (๑๐๐%)	๕๘ (๕๗.๔๓%)	๕๑ (๕๐.๕๐%)	๕๗ (๔๙.๕๐%)
ชาติไทย ๒๕๒๖-๒๙	๑๐๘ (๑๐๐%)	๔๑ (๓๗.๙๖%)	๖๓ (๕๘.๓๓%)	๔๕ (๔๑.๖๗%)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประชาธิปัตย์จึงได้กลับมามีบทบาทในทางการเมืองอีกครั้งหนึ่งเมื่อทางรัฐบาลได้กำหนดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปขึ้นเมื่อ ๒๒ เมษายน ๒๕๒๒ ในขณะที่กรณีของพรรคกิจสังคมและพรรคชาติไทยนั้นผลกระทบเกิดขึ้นมาโดยทันทีในช่วงเวลาไม่กี่เดือนหลังจากที่ปัญหาความแตกแยกภายในพรรคทั้งสองมาถึงจุดสุดท้ายเมื่อมีการประกาศยุบสภาผู้แทนราษฎรและให้มีการเลือกตั้งทั่วไปใหม่ในทันที

อย่างไรก็ตามแม้ว่าช่วงเวลานานกว่า ๒ ปีเศษกว่าที่ผลกระทบจากความแตกแยกภายในพรรคประชาธิปัตย์จะปรากฏออกมาให้เห็น แต่ก็เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าสิ่งต่างๆที่เกิดขึ้นมากับพรรคประชาธิปัตย์ในการเลือกตั้งปี ๒๕๒๒ นั้นล้วนแล้วแต่มีความเกี่ยวเนื่องมาจากความแตกแยกภายในพรรคประชาธิปัตย์ในช่วงปี ๒๕๑๙ เป็นส่วนใหญ่

ในด้านการแยกตัวของสมาชิกที่เป็น สส. ของพรรคอยู่ในช่วงปี ๒๕๑๙ ออกไปจากพรรคประชาธิปัตย์นั้นปรากฏว่ามีความรุนแรงอยู่ไม่น้อยทีเดียว ในการเลือกตั้งเมื่อปี ๒๕๒๕ นั้นพรรคประชาธิปัตย์มีสมาชิกพรรคที่ได้รับการเลือกตั้งเข้ามาถึง ๑๑๔ คน แต่ภายหลังจากที่เกิดความแตกแยกขึ้นมาแล้ว ในการเลือกตั้งปี ๒๕๒๒ ปรากฏว่ามีสมาชิกพรรคที่เคยเป็น สส. ของพรรคในปี ๒๕๑๙ ได้แยกตัวเองออกไปจากพรรคโดยไปลงสมัครรับเลือกตั้งในนามของพรรคการเมืองอื่น หรือก่อตั้งพรรคการเมืองขึ้นมาใหม่เป็นจำนวนถึง ๒๑ คนด้วยกันคือ

๑. นายเกษม บุตรขุนทอง	พรรคเสรีธรรม
๒. นายทรงศักดิ์ อุระวัฒนพันธุ์	อิสระ
๓. นายแนบ ผ่องแผ้ว	อิสระ
๔. นายบุญยิ่ง นันทาภิวัฒน์	พรรคเสรีธรรม
๕. นายปรีชา คงศรี	พรรคชาติไทย
๖. นายแผน สิริเวชภัณฑ์	อิสระ
๗. นายพินัย รุโจปะการ	พรรคเสรีธรรม
๘. นายพิภพ อะสิคิรัตน์	พรรคประชากรไทย
๙. นายเพิ่มศักดิ์ จริตงาม	อิสระ
๑๐. นายวินัย นามเสถียร	อิสระ
๑๑. นายส่งสุข ภัคเกษม	พรรครวมไทย

๑๒. นายสนิท กฤลเจริญ	พรรคประชากรไทย
๑๓. นายสมชาญ ศรีสองชัย	อิสระ
๑๔. นายแพทย์สมศาสตร์ รัตนสัค	พรรครวมไทย
๑๕. นายสมัคร สุนทรเวช	พรรคประชากรไทย
๑๖. นายสราวุธ นิยมทรัพย์	อิสระ
๑๗. นายสิกคิพ ชารีฟ	พรรคชาติประชาชน
๑๘. นายสิงห์โค จ่างคระกูล	พรรคเสรีธรรม
๑๙. นายสุทวิช สุพรรณ	พรรคชาติไทย
๒๐. นายสุรชัย บุญแสง	พรรคกิจประชาธิปไตย
๒๑. นายโสภิณ วัชรสินธ์	อิสระ

จำนวน ๒๑ คนที่ทางพรรคประชาธิปัตย์ต้องสูญเสียไปตั้งแต่ก่อนการเลือกตั้งนี้ เมื่อคิดคำนวณจากจำนวน สส.ของพรรคทั้งหมดในปี ๒๕๑๙ แล้วคิดเป็น ๑ ใน ๕ ของจำนวน สส.ทั้งหมดของพรรคในปี ๒๕๑๙ ทีเดียว

ดังนี้เราจึงเห็นได้ว่าความแตกแยกภายในพรรคประชาธิปัตย์นั้นมีผลทำให้เกิดการสูญเสียต่อพรรคประชาธิปัตย์เองในแง่การแยกตัวของสมาชิกพรรคออกจากพรรคไป ในบรรดาผู้ที่แยกตัวออกจากพรรคประชาธิปัตย์ไปนั้นมีข้อที่น่าสังเกตว่าส่วนใหญ่แล้วคือผู้ที่พ่ายแพ้ต่อแกมการเมืองภายในพรรค ซึ่งในกรณีของพรรคประชาธิปัตย์ก็คือกลุ่มหัวเก่านั่นเอง ดังจะเห็นได้จากรายชื่อผู้ที่แยกตัวออกไปนั้นมีสมาชิกในกลุ่มหัวเก่าอยู่หลายคน * เช่น นายสมัคร สุนทรเวช นายส่งสุข ภัคเกษม นายพิภพ อะสีศิรัคน์ นายแนบ ย่องแย้ว นอกจากนี้ก็ยังมีสมาชิกพรรคอีกส่วนหนึ่งที่แยกตัวออกไปเพราะเล็งเห็นช่องทางในการเลือกตั้งที่ดีกว่าเมื่อไปอยู่พรรคการเมืองอื่นหรือไม่พอใจที่จะอยู่กับพรรคการเมืองเก่า ต้องการออกไปสร้างพรรคการเมืองใหม่ที่คิดว่าดีกว่าพรรคเก่า เช่น นายบุญยิ่ง นันทาภิวัฒน์ นายสิงห์โค จ่างคระกูล นายเกษม บุตรชุนทอง นายแพทย์สมศาสตร์ รัตนสัค เป็นต้น

---

* นายธรรมนูญ เทียนเงิน ผู้นำกลุ่มหัวเก่าก็แยกตัวออกจากพรรคไปในการเลือกตั้งปี ๒๕๒๒ แต่เนื่องจากในปี ๒๕๑๙ นายธรรมนูญฯ ไม่ได้เป็น สส.จึงไม่มีในรายชื่อ ส่วนนายสมบุญ ศิริธร นั้นถึงแก่กรรมก่อนการเลือกตั้งปี ๒๕๒๒

ในขณะที่พวกที่ยังคงอยู่ในพรรคประชาธิปัตย์ต่อไปก็คือฝ่ายที่กุมอำนาจพรรคไว้ได้ ซึ่งได้แก่สมาชิกในกลุ่มก้าวหน้าและกลุ่มกลางๆนั่งเอง

ข. พรรคกิจสังคม ในกรณีของพรรคกิจสังคมเมื่อความแตกแยกภายในพรรคในช่วงปี ๒๕๒๒-๒๕๒๔ ได้มาถึงจุดสุดท้ายเมื่อมีการประกาศยุบสภาผู้แทนราษฎรให้มีการเลือกตั้งใหม่ในปีเดียวกันนั้นก็ปรากฏว่าในการเลือกตั้งปี ๒๕๒๔ นั้นได้มีสมาชิกพรรคที่เป็น สส.อยู่ในสังกัดพรรคในช่วงปี ๒๕๒๒-๒๕๒๔ ได้แยกตัวออกไปจากพรรคโดยไปสมัครรับเลือกตั้งในนามของพรรคการเมืองอื่น หรือก่อตั้งพรรคการเมืองขึ้นมาใหม่เป็นจำนวนถึง ๕๘ คนด้วยกันคือ

๑. นายเรืองวิทย์ ลิกค์	สหประชาธิปไตย
๒. นายศุภสิทธิ์ เตชะตานนท์	สหประชาธิปไตย
๓. นายสำเร็จ ภูนิคม	สหประชาธิปไตย
๔. นายเจริญ เชาว์ประยูร	สหประชาธิปไตย
๕. นายมานะ แพรสกุล	สหประชาธิปไตย
๖. นายสยม รามสูต	สหประชาธิปไตย
๗. พ.ต.ท.บุญเลิศ เลิศปรีชา	สหประชาธิปไตย
๘. นายวีระกร คำประกอบ	สหประชาธิปไตย
๙. นายสวัสดิ์ คำประกอบ	สหประชาธิปไตย
๑๐. นายประเทือง คำประกอบ	สหประชาธิปไตย
๑๑. นายชัย ชิดชอบ	สหประชาธิปไตย
๑๒. นายสายัณห์ สากิยะ	สหประชาธิปไตย
๑๓. นายเชวง วงศ์ใหญ่	สหประชาธิปไตย
๑๔. นายโกศล ไกรฤกษ์	สหประชาธิปไตย
๑๕. นายเฉลียว ดีวงศ์	สหประชาธิปไตย
๑๖. นางศิริพันธุ์ จุรีมาศ	สหประชาธิปไตย
๑๗. นายประสงค์ โพคาพล	สหประชาธิปไตย
๑๘. นายโอภาส พลศิลป์	สหประชาธิปไตย

๑๙. นายบุญเท่ง ทองสวัสดิ์	สหประชาธิปไตย
๒๐. นายพินิจ จันทรสุรินทร์	สหประชาธิปไตย
๒๑. นายสมาน ชูมฤเทพ	สหประชาธิปไตย
๒๒. นายประชา บุญยเนตร	สหประชาธิปไตย
๒๓. นายเริ่มรัฐ จิตรภักดี	สหประชาธิปไตย
๒๔. นายสถาปัน ศิริขันธ์	สหประชาธิปไตย
๒๕. นายจองชัย เที่ยงธรรม	สหประชาธิปไตย
๒๖. นายสมถิอิล วชิรรัตนาปรัชญ์	สหประชาธิปไตย
๒๗. นายกมล เสมอเหมือน	สหประชาธิปไตย
๒๘. นายฤศล หมีเทศ	สหประชาธิปไตย
๒๙. นายวรชฉา บุญภูพันธ์ดันดิ	กิจประชาคม
๓๐. นายสุทัศน์ ศรีรัตนพรรณ	กิจประชาคม
๓๑. นายสันติ์ อรุโณทัย	กิจประชาคม
๓๒. นายดรงค์ สิงห์โตทอง	กิจประชาคม
๓๓. นายธีระพันธ์ เพชรสุวรรณ	กิจประชาคม
๓๔. นายวสันต์ อินทรสูต	กิจประชาคม
๓๕. นายเสนีย์ มะดากะกุล	กิจประชาคม
๓๖. นายจรัส พั้วช่วย	กิจประชาคม
๓๗. นายตุ่น จินตะเวช	กิจประชาคม
๓๘. นถยสุวัฒน์ ศิริอำนาจ	กิจประชาคม
๓๙. นายเรวัติ ศิรินุกูล	กิจประชาคม
๔๐. นายแพทย์สมศาสตร์ รัตนสัค	รวมไทย
๔๑. ดร.วัลลภ สุปริยศิลป์	รวมไทย
๔๒. นายไพศาล จันทรภักดี	รวมไทย
๔๓. นายณรงค์ วงศ์วรรณ	รวมไทย
๔๔. นายพล วัชรปรีชา	รวมไทย
๔๕. นายเกียรติชัย ชัยเชาวรัตน์	รวมไทย

๕๖. นายมนต์ชัย โควสุรัตน์	ราษฎร
๕๗. นายผัน บุญชิด	ราษฎร
๕๘. นายสมนึก ทองรุ่งโรจน์	ราษฎร
๕๙. นายทิวา ชูลสมบัติ	ประชาธิปัตย์
๕๐. นายยงยุทธ นพเกตุ	ประชาธิปัตย์
๕๑. นายไกรสร นันทมานพ	ก้าวหน้า
๕๒. นายบรม คันเถียร	ก้าวหน้า
๕๓. นายปรีดา พัฒถาบุตร	เสรีนิยม
๕๔. นายเฉลิม เบ็ญหาวัน	เสรีนิยม
๕๕. นายทนง ศิริปรีชาพงษ์	มวลชน
๕๖. นายกัญญ อัครฮาด	มวลชน
๕๗. นายวีระกร สิทธิ์ธรรม	ชาติไทย
๕๘. พ.ค.ท.เปรม รุจิเรข	ประชากรไทย

จากจำนวน สส.ทั้ง ๕๘ คนที่พรรคกิจสังคมต้องสูญเสียไปทันทีตั้งแต่ก่อนการเลือกตั้งในปี ๒๕๒๙ นั้นคิดเป็นจำนวนที่มากเกินกว่า ๑ ใน ๒ ของจำนวน สส.ทั้งหมดของพรรคในช่วงปี ๒๕๒๖-๒๕๒๙ เลยทีเดียว ดังนั้นความแตกแยกภายในพรรคกิจสังคมจึงมีผลทำให้เกิดภาวะ การแยกตัวเองออกไปจากพรรคในอัตราที่สูงมากซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นได้เป็นอย่างดีถึงระดับความรุนแรงของความแตกแยกภายในพรรคกิจสังคมภายในช่วงเวลาดังกล่าว

ในบรรดาผู้ที่แยกตัวออกไปจากพรรคกิจสังคมนั้นเมื่อพิจารณาแล้วจะพบว่ามีลักษณะเหมือนกับกรณีของพรรคประชาธิปัตย์คือ ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่ประสบความพ่ายแพ้ต่อเกมการเมืองภายในพรรค ซึ่งได้แก่กลุ่มของนายบุญเท่ง ทองสวัสดิ์ นายโกศล ไกรฤกษ์ นายบุญชู โรจนเสถียร นายทนง ศิริปรีชาพงษ์ เมื่อผู้นำกลุ่มเหล่านี้แยกตัวเองออกจากพรรคไปก็มีคนในกลุ่มเดียวกันแยกตัวออกตามไปด้วย นอกจากนี้ก็มีสมาชิกอีกส่วนหนึ่งที่แยกตัวเองออกไปจากพรรคเพราะเกิดความไม่พอใจต่อพรรคหรือเล็งเห็นว่า

การไปอยู่พรรคการเมืองอื่นจะดีกว่าและให้ประโยชน์มากกว่าการอยู่พรรคกิจสังคมที่มีแนวโน้มว่าจะตกต่ำลง เช่น กลุ่มนายณรงค์ วงศ์วรรณ นายสวัสดิ์ คำประกอบ นายบรม ตันเถียร เป็นต้น สมาชิกพรรคกิจสังคมที่แยกตัวเองออกไปจากพรรคนี้โดยส่วนใหญ่แล้วจะออกไปอยู่กับพรรคการเมืองใหม่ ๓ พรรคด้วยกันคือ พรรคสหประชาธิปไตย พรรคกิจประชาคม และพรรครวมไทย ในขณะที่พวกที่ยังคงอยู่กับพรรคกิจสังคมต่อไปนั้นคือคนที่อยู่ในฝ่ายเดียวกับนายพงส์ สารสิน ร.ต.อ.สุรัตน์ โอสถานุเคราะห์ นายไชยศิริ เรืองกาญจนเศรษฐ ซึ่งเป็นฝ่ายที่ถุมอำนาจพรรคไว้ได้ในช่วงเวลานั้น

ค. <u>พรรคชาติไทย</u> กรณีของพรรคชาติไทยนั้นก็เหมือนกับกรณีของพรรคกิจสังคมและพรรคประชาธิปัตย์คือเมื่อทางรัฐบาลได้ประกาศยุบสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้มีการเลือกตั้งใหม่ในปี ๒๕๒๙ ปัญหาความแตกแยกภายในพรรคชาติไทยในช่วงปี ๒๕๒๖-๒๕๒๙ ก็มาถึงจุดยุติเมื่อมีสมาชิกพรรคที่เป็น สส.อยู่ในสังกัดพรรคในช่วงปี ๒๕๒๖-๒๕๒๙ จำนวนหนึ่งได้แยกตัวเองออกไปจากพรรคชาติไทยไปเข้ากับพรรคการเมืองอื่นหรือก่อตั้งพรรคการเมืองขึ้นมาใหม่เป็นจำนวนถึง ๔๑ คนด้วยกันคือ

๑. นายสีหนาท ฤาชา	สหประชาธิปไตย
๒. นายประสาร ค่านฤล	สหประชาธิปไตย
๓. นายประทีป กรีฑาเวช	สหประชาธิปไตย
๔. นายเสถียร ธรรมสุริยะ	สหประชาธิปไตย
๕. นายถาวร ไชยสุวรรณ	สหประชาธิปไตย
๖. นายสิทธิชัย บือราเฮง	สหประชาธิปไตย
๗. นายไพโรจน์ คิยะวานิช	สหประชาธิปไตย
๘. นายพิชิต ชีระรัชตานนท์	สหประชาธิปไตย
๙. นายทวีศักดิ์ อับดุลบุตร	สหประชาธิปไตย
๑๐. นายเที่ยง เรืองประดิษฐ์	สหประชาธิปไตย
๑๑. นายเฉลิมยศ แสนวิเศษ	สหประชาธิปไตย
๑๒. นายอดุล ภูมิณรงค์	สหประชาธิปไตย
๑๓. นายสุหิน ใจจิต	สหประชาธิปไตย

๑๔. นายชวลิต วิเศษสิทธิกุล สหประชาธิปไตย
๑๕. นายสุพรรณ สุปัญญา สหประชาธิปไตย
๑๖. นายเปรม มาลากุลฯ สหประชาธิปไตย
๑๗. นายชวลิต สุขสวัสดิ์ สหประชาธิปไตย
๑๘. พันเอกพล เริงประเสริฐวิทย์ สหประชาธิปไตย
๑๙. นายเด่น โต๊ะมีนา ประชาธิปัตย์
๒๐. นายเสริมศักดิ์ การุญ ประชาธิปัตย์
๒๑. นายพิทักษ์ ศรีตะบุตร ประชาธิปัตย์
๒๒. นายอนุวัฒน์ บัวพรหมมี ประชาธิปัตย์
๒๓. นายประจวบ ไชยสาสน์ ประชาธิปัตย์
๒๔. นายสุนทร วิลาวัลย์ ราษฎร
๒๕. นายไพฑูรย์ เครือแก้ว ราษฎร
๒๖. นายวัฒนา อัศวเหม ราษฎร
๒๗. นายประเสริฐ สุขวัฒน์ ราษฎร
๒๘. นายเงิน บุญสุภา ราษฎร
๒๙. นายมงคล จงสุทธนามณี รวมไทย
๓๐. นายปิยะณัฐ วัชราภรณ์ รวมไทย
๓๑. นายส่ง่า วัชราภรณ์ รวมไทย
๓๒. นายสมบัติ ศรีสุรินทร์ รวมไทย
๓๓. นายสันติ ชัยวิรัตนะ กิจสังคม
๓๔. นายหวี ไกรคุปต์ กิจสังคม
๓๕. นายมนตรี ด่านไพบูลย์ กิจสังคม
๓๖. นายพูลสวัสดิ์ โหตระไวศยะ กิจสังคม
๓๗. พลโทชาญ อังศุโชติ กิจประชาคม
๓๘. นายพุช ประทุมถิ่น กิจประชาคม
๓๙. นายคิเรก สกุณาชวงศ์ กิจประชาคม
๔๐. นายสวัสดิ์ คชเสนี มวลชน

๔๑. พันเอกณรงค์ กิตติขจร เสรีนิยม

จำนวน สส.ของพรรคชาติไทยทั้ง ๔๑ คนที่แยกตัวออกไปจากพรรคในการเลือกตั้งปี ๒๕๒๙ นั้นเมื่อเทียบกับจำนวน สส. ทั้งหมดของพรรคในช่วงปี ๒๕๒๖-๒๕๒๙ ที่มีอยู่ถึง ๑๐๙ คนนั้นจะพบว่าอัตราส่วนของการแยกตัวออกจากพรรคชาติไทยไปในภายหลังจากที่เกิดปัญหาความแตกแยกภายในพรรคที่รุนแรงแล้วนั้นมีมากกว่า ๑ ใน ๓ ของจำนวน สส.ของพรรคชาติไทยในช่วงปี ๒๕๒๖-๒๕๒๙ ทีเดียว

ในบรรดาผู้ที่แยกตัวออกจากพรรคชาติไทยไปนี้ส่วนใหญ่จะมีลักษณะเดียวกับที่พบในพรรคประชาธิปัตย์และพรรคกิจสังคมคือ โดยมากมักจะเป็นฝ่ายที่พ่ายแพ้ต่อเกมการเมืองภายในพรรคจนไม่สามารถจะอยู่ในพรรคเดิมต่อไปได้ ในกรณีของพรรคชาติไทยนี้ก็คือ กลุ่มสยามประชาธิปไตยของพันเอกพล เริงประเสริฐวิทย์ นั่นเองซึ่งโดยส่วนมากจะย้ายตามพันเอกพลฯ ไปอยู่กับพรรคสหประชาธิปไตยทั้งสิ้น และนอกจากนี้ก็ยังมีสมาชิกอีกส่วนหนึ่งที่แยกตัวออกจากพรรคไปเพื่อไปแสวงหาพรรคการเมืองที่ดีกว่าเพราะเกิดความไม่พอใจในตัวพรรคการเมืองเดิมเช่น นายประจวบ ไชยสาสน์ นายปิยะณัฐ วัชราภรณ์ พันเอกณรงค์ กิตติขจร เป็นต้น ซึ่งเป็นคนในกลุ่มหนุ่มของพรรคชาติไทย โดยที่พวกที่ยังคงอยู่พรรคชาติไทยต่อไปนั้นมักจะเป็นคนในกลุ่มผู้นำหัวเก่าสายนายบรรหาร ศิลปอาชา และพลตรีชาติชาย ชุณหะวัน ซึ่งเป็นฝ่ายที่กุมอำนาจพรรคไว้ได้ในเวลานั้น

ง. เมื่อเปรียบเทียบถึงผลกระทบจากความแตกแยกภายในพรรคการเมืองทั้งสามในด้านการก่อให้เกิดการแยกตัวของสมาชิกที่เป็น สส.ของพรรคออกไปจากพรรคแล้วนั้น เราจะพบว่าปัญหาความแตกแยกภายในพรรคนั้นมีผลที่ทำให้เกิดการแยกตัวของสมาชิกที่เป็น สส.ออกไปจากพรรคอยู่ในระดับที่สูงทีเดียว (ดูตารางที่ ๑๑ ประกอบ) ดังจะเห็นได้จากกรณีของพรรคประชาธิปัตย์มีสมาชิกที่แยกตัวออกไปจากพรรคในการเลือกตั้งปี ๒๕๒๙ ถึง ๒๑ คนจาก ๑๑๔ คน ของพรรคกิจสังคมในการเลือกตั้งปี ๒๕๒๙ มีถึง ๕๘ คนจาก ๑๐๑ คน และของพรรคชาติไทยในการเลือกตั้งปี ๒๕๒๙ มีถึง ๔๑ คนจาก ๑๐๙ คน ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าปัญหาความแตกแยกภายในพรรคการเมืองได้ก่อให้เกิด

ผลเสียต่อพรรคการเมืองเองเพราะก่อให้เกิดการแยกตัวของสมาชิกพรรคที่เป็น สส. ออกไปจากพรรค อย่างไรก็ตามในที่นี้มิใช่หมายความว่าการแยก่ตัวของสมาชิกพรรคนั้นจะเป็นผลมาจากปัญหาความแตกแยกภายในพรรคการเมืองเท่านั้นเพราะเป็นที่ปรากฏว่าในพรรคการเมืองอื่นๆที่ไม่มีความแตกแยกภายในพรรคการเมืองก็มีการแยกตัวของสมาชิกพรรคออกไปจากพรรคอยู่บ้าง เป็นต้นว่าพรรคการเมืองเดิมถูกยุบเลิกไปหรือตัว สส. นั้นเห็นว่าการไปอยู่พรรคการเมืองอื่นจะดีกว่าอยู่พรรคการเมืองเดิมโดยที่ไม่จำเป็นต้องมีความแตกแยก ดังนั้นในที่นี้จึงหมายถึงแต่เพียงว่าความแตกแยกภายในพรรคนั้นมีส่วนที่ทำให้เกิดการแยกตัวของสมาชิกพรรคได้มากกว่าปกติธรรมดา และยิ่งพรรคมีขนาดใหญ่มากเท่าไหร่การแยกตัวของสมาชิกพรรคก็ยิ่งมีมากเท่านั้นและมีผลกระทบต่อระบบพรรคการเมืองมากกว่าความแตกแยกภายในพรรคเล็กๆ

ยิ่งกว่านั้นเมื่อเปรียบเทียบถึงลักษณะของสมาชิกที่แยกตัวออกไปจากพรรคการเมืองทั้งสามแล้วนั้น เราจะพบว่าลักษณะของสมาชิกที่แยกตัวออกไปจากพรรคนั้นมักจะเป็นพวกที่ไม่สามารถจะอยู่กับพรรคการเมืองเดิมได้เพราะพวกที่กุมอำนาจพรรคอยู่ไม่ต้องการให้อยู่ นั่นคือส่วนใหญ่มักจะเป็นกลุ่มที่พ่ายแพ้ต่อเกมการเมืองภายในพรรคหรือกลุ่มที่ไม่มีอำนาจภายในพรรคนั่นเอง ดังกรณีของพรรคประชาธิปัตย์ก็คือกลุ่มหัวเก่า ของพรรคกิจสังคมก็คือกลุ่มพวกนายบุญเท่ง ทองสวัสดิ์ นายโกศล ไกรฤกษ์ นายบุญชู โรจนเสถียร นายหนง ศิริบรีชาพงษ์ ของพรรคชาติไทยก็คือกลุ่มสยามประชาธิปไตยของพันเอกพล เริงประเสริฐวิทย์ เพราะพวกเหล่านี้ไม่สามารถที่จะมีบทบาททางการเมืองอยู่ภายใต้ชื่อพรรคการเมืองเดิมได้ต่อไป ทางหนึ่งที่จะทำให้คนพวกนี้สามารถมีบทบาททางการเมืองต่อไปได้ก็คือ ต้องไปหาพรรคการเมืองอื่นอยู่หรือไม่ก็ไปตั้งพรรคการเมืองของตัวเองขึ้นมา

นอกจากพวกที่ไม่สามารถจะอยู่ในพรรคการเมืองเดิมได้แล้ว อีกลักษณะหนึ่งของสมาชิกพรรคที่แยกตัวออกไปจากพรรคนั้นก็มักจะเป็นผู้ที่ไม่พอใจในสถานภาพของพรรคการเมืองเดิม หรือเล็งเห็นถึงโอกาสที่ดีกว่าหากไปอยู่กับพรรคการเมืองอื่นจึงแยกตัวออกไปจากพรรคไปเข้ากับพรรคการเมืองอื่นหรือไม่ก็สร้างพรรคการเมืองของตัวเองขึ้นมา

๒. การลดต่ำลงในจำนวนที่นั่งในสภาผู้แทนราษฎร

ก. พรรคประชาธิปัตย์ ในปี ๒๕๑๕ อันเป็นปีที่พรรคประชาธิปัตย์เกิดความแตกแยกภายในพรรคอย่างรุนแรงนั้น พรรคประชาธิปัตย์นั้นเป็นพรรคที่มีจำนวน สส. ในสังกัดพรรคมากเป็นอันดับที่ ๑ เหนือกว่าบรรดาพรรคการเมืองอื่นๆในช่วงเวลาเดียวกัน จำนวน สส.ของพรรคประชาธิปัตย์ในช่วงเวลานั้นมีถึง ๑๑๔ คนทีเดียว แต่ภายหลังจากที่เกิดความแตกแยกขึ้นมาภายในพรรคแล้วในการเลือกตั้งครั้งต่อมาคือในปี ๒๕๒๒ ปรากฏว่าพรรคประชาธิปัตย์กลับมีสมาชิกสมาชิกพรรคที่ลงสมัครรับเลือกตั้งในนามพรรคได้รับการเลือกตั้งเข้ามาเพียง ๓๓ คนเท่านั้นซึ่งเมื่อเทียบกับในช่วงปี ๒๕๑๕ แล้วนั้นปรากฏว่ามีผลต่างกันมากถึง ๘๑ คนเลยทีเดียว คิดแล้วเป็นการสูญเสียถึง ๗๑.๐๕% เลยทีเดียว (ดูตารางที่ ๑๑ ประกอบ) โดยเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครซึ่งในปี ๒๕๑๕ พรรคประชาธิปัตย์เคยได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งมาทุกที่นั่ง แต่ในปี ๒๕๒๒ กลับปรากฏว่าได้รับการเลือกตั้งเข้ามาเพียง ๑ คนเท่านั้นจากจำนวน สส.ทั้งหมด ๓๒ คน

ข. พรรคกิจสังคม สำหรับพรรคกิจสังคมนั้นในช่วงปี ๒๕๒๖-๒๕๒๕ อันเป็นปีที่ทางพรรคเกิดความแตกแยกขึ้นมาภายในพรรคอย่างรุนแรงนั้นทางพรรคมีสมาชิกที่เป็น สส. อยู่ทั้งสิ้น ๑๐๑ คน โดยเป็นผู้ที่ได้รับเลือกตั้งมาในนามของพรรคเอง ๙๒ คน และภายหลังการเลือกตั้งแล้วมี สส.ที่ไม่สังกัดพรรคการเมืองใดเข้ามาร่วมอีก ๑๐ คนโดยมี สส.ของพรรคย้ายออกไปอยู่พรรคชาติไทย ๑ คน พรรคกิจสังคมเป็นพรรคการเมืองที่มีสมาชิกเป็น สส.อยู่รวมแล้วเป็นอันดับที่ ๒ ของพรรคการเมืองทั้งหมดในช่วงเวลาเดียวกัน แต่ทว่าก็เป็นพรรคร่วมรัฐบาลที่ใหญ่ที่สุด

ภายหลังจากที่พรรคเกิดปัญหาความแตกแยกขึ้นมาแล้วนั้น ในการเลือกตั้งครั้งต่อมาคือในปี ๒๕๒๕ ก็ปรากฏว่าพรรคกิจสังคมนั้นมีสมาชิกพรรคที่ลงสมัครรับเลือกตั้งในนามพรรคแล้วได้รับการเลือกตั้งเข้ามาเพียง ๕๑ คนเท่านั้น หากนำไปเปรียบเทียบกับในช่วงปี ๒๕๒๖-๒๕๒๕ แล้วปรากฏว่ามีผลต่างกันมากถึง ๕๐ คนทีเดียว ซึ่งคิดแล้วพรรคกิจสังคมต้องสูญเสียที่นั่งในสภาผู้แทนราษฎรไปถึง ๔๔.๕๑% ซึ่งเป็นจำนวนที่เกือบถึงครึ่งหนึ่งของจำนวน สส.ที่พรรคเคยมีทั้งหมดทีเดียว (ดูตารางที่ ๑๑ ประกอบ)

ค. <u>พรรคชาติไทย</u> แม้ว่าในการเลือกตั้งเมื่อปี ๒๕๒๖ พรรคชาติไทยจะได้รับการเลือกตั้งเข้ามาเป็นอันดับที่ ๒ รองจากพรรคกิจสังคมก็ตามคือได้รับเลือกตั้งเข้ามา ๗๓ คน แต่ในภายหลังพรรคชาติไทยกลับกลายเป็นพรรคการเมืองที่มีจำนวนสมาชิกพรรคที่เป็น สส.มากที่สุดเป็นอันดับที่ ๑ เพราะได้มี สส.ทั้งจากพรรคการเมืองอื่นและที่เป็น สส.อิสระ ได้เข้ามาร่วมเป็นสมาชิกพรรคชาติไทยอีกถึง ๓๕ คน ทำให้พรรคชาติไทยมี สส.อยู่ในสังกัดถึง ๑๐๘ คน

แต่ภายหลังจากที่เกิดความแตกแยกขึ้นมาภายในพรรคแล้ว ปรากฏว่าในการเลือกตั้งปี ๒๕๒๙ ทางพรรคชาติไทยมีสมาชิกพรรคที่ลงสมัครรับเลือกตั้งในนามพรรคแล้วได้รับการเลือกตั้งเป็น สส.เพียง ๖๓ คนเท่านั้นซึ่งเป็นจำนวนที่น้อยกว่าจำนวน สส.ที่พรรคเคยมีอยู่ก่อนการเลือกตั้งถึง ๔๕ คน คิดแล้วพรรคชาติไทยต้องสูญเสียที่นั่งในสภาผู้แทนราษฎรไปถึง ๔๑.๖๗% ซึ่งนับว่าเป็นจำนวนที่มากที่เดียว (ดูตารางที่ ๑๑ ประกอบ)

ง. เมื่อเปรียบเทียบถึงผลกระทบจากความแตกแยกภายในพรรคการเมืองทั้งสามในด้านความตกต่ำลงในจำนวนที่นั่งในสภาผู้แทนราษฎรแล้วย่อมชี้ให้เห็นว่าพรรคการเมืองที่เกิดความแตกแยกขึ้นมาภายในพรรคนั้นมีแนวโน้มที่จะตกต่ำลงในจำนวนที่นั่งในสภาผู้แทนราษฎรอย่างเห็นได้ชัด การที่พรรคการเมืองทั้งสามนี้เกิดความตกต่ำลงในทันทีหลังจากเกิดความแตกแยกขึ้นมานั้นย่อมสะท้อนให้เห็นได้เป็นอย่างดีว่าความแตกแยกนั้นเป็นผลเสียต่อพรรคการเมืองเองและยังเป็นอุปสรรคต่อการเจริญเติบโตของพรรคด้วย เพราะไม่ปรากฏว่าจะมีพรรคการเมืองใดเลยที่จะเจริญเติบโตขึ้นมาได้ภายหลังจากที่เกิดความแตกแยกขึ้นมาแล้วมีแต่จะตกต่ำหรือมิฉะนั้นก็สูญสลายไปจากระบบการเมืองเลย ดังเช่นที่เป็นอยู่ในอดีตดังในกรณีของพรรคเสรีมนังคศิลาและพรรคสหประชาไทย เป็นต้น และความตกต่ำนั้นก็เป็นความตกต่ำที่มีขีดระดับรุนแรงด้วย เพราะจากตัวเลขในตารางที่ ๑๑ นั้นได้ชี้ให้เห็นว่าการตกต่ำลงของพรรคการเมืองในด้านจำนวนที่นั่งในสภาผู้แทนราษฎรนั้นเกินกว่าร้อยละ ๔๐ ทุกพรรค ในที่นี้จึงกล่าวได้ว่าความแตกแยกภายในพรรคนั้นคือตัวทำลายพรรคนั่นเอง

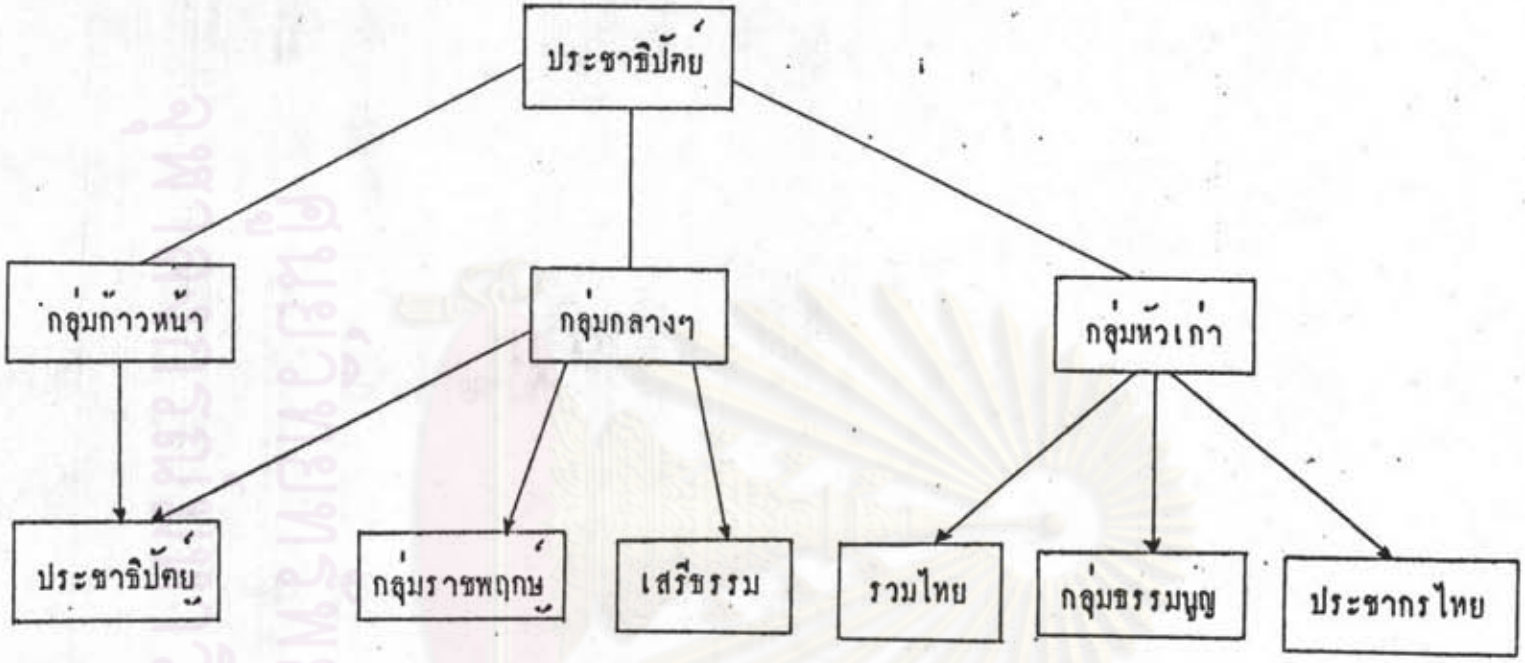

แผนผังที่ ๔ แสดงถึงการแยกตัวออกมาตั้งพรรคการเมืองใหม่ของสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ในการเลือกตั้งทั่วไปปี ๒๕๒๒

๒. ผลกระทบที่เกิดต่อระบบพรรคการเมือง

ผลกระทบจากปัญหาความแตกแยกภายในพรรคการเมืองที่มีความเกี่ยวข้องกับระบบพรรคการเมืองนั้นจากการศึกษาพบว่าหลังจากที่เกิดความแตกแยกขึ้นมาภายในพรรคการเมืองต่างๆแล้วมักจะก่อให้เกิดพรรคการเมืองใหม่ๆขึ้นมาในระบบพรรคการเมืองไทยอีกหลายพรรค

ก. พรรคประชาธิปัตย์ หลังจากที่พรรคประชาธิปัตย์เกิดความแตกแยกขึ้นมาภายในพรรคในช่วงปี ๒๕๑๙ แล้วในการเลือกตั้งปี ๒๕๒๒ ปรากฏว่ามีสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ทั้งที่เป็น สส.และมิได้เป็น สส.ในปี ๒๕๑๙ ได้แยกตัวเองออกมาตั้งพรรคการเมืองของตัวเองเพื่อลงสมัครรับเลือกตั้งแข่งกับพรรคประชาธิปัตย์อีกหลายพรรคคือ

๑. พรรคประชากรไทย พรรคนี้เกิดมาจากการก่อตั้งของนายสมัคร สุนทรเวช อดีตสมาชิกคนสำคัญของกลุ่มหัวเก่าในพรรคประชาธิปัตย์ช่วงปี ๒๕๑๙ นายสมัครฯ ได้ก่อตั้งพรรคการเมืองนี้ขึ้นมาพร้อมกับสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์อีกหลายคนที่แยกตัวตามมาด้วยกันโดยมีนายสมัครฯ เป็นหัวหน้าพรรค

๒. พรรคเสรีธรรม เกิดมาจากการรวมตัวกันของอดีต สส. จากหลายพรรค เช่น พรรคพลังใหม่ พรรคกิจสังคม และพรรคธรรมสังคม โดยมีนายบุญยิ่ง นันทาภิวัฒน์ อดีต สส.ของพรรคประชาธิปัตย์ในปี ๒๕๑๙ เป็นแกนนำและเป็นหัวหน้าพรรค

๓. กลุ่มนายธรรมนูญฯ แม้ว่าจะใช้ชื่อในการเลือกตั้งปี ๒๕๒๒ ว่า "กลุ่มธรรมนูญ" ก็ตาม แต่กลุ่มนี้ก็มีสถานะเช่นเดียวกับพรรคการเมืองอื่นๆเช่นกัน กลุ่มนี้เป็นการก่อตั้งขึ้นมาโดยนายธรรมนูญ เทียนเงิน อดีตเลขาธิการพรรคประชาธิปัตย์ และอดีตผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครของพรรคประชาธิปัตย์

๔. พรรครวมไทย เกิดมาจากการรวมตัวกันระหว่าง พล.ต.ต.สงัด กิตติขจร อดีตสมาชิกพรรคสหประชาไทยในปี ๒๕๑๒ กับนายส่งสุข ภัคเกษม อดีต สส.เชียงใหม่ของพรรคประชาธิปัตย์ในปี ๒๕๑๙ ซึ่งเป็นคนในกลุ่มเดียวกับนายสมัครคือกลุ่มหัวเก่านั่นเอง

นอกจากทั้ง ๔ พรรคและกลุ่มที่มีส่วนในการเลือกตั้งปี ๒๕๒๒ แล้วยังมีอีกกลุ่มหนึ่งที่แยกตัวเองออกมาจากพรรคประชาธิปัตย์เช่นเดียวกัน แต่มิได้มีการส่งผู้สมัครลงรับ

เลือกตั้งแต่อย่างใดได้แก่ "กลุ่มราชพฤกษ์" ของ ร.ต.อ.สุรัตน์ โอสถานุเคราะห์ อดีตสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์เช่นกัน ซึ่งต่อมาในภายหลังจากการเลือกตั้งในปี ๒๕๒๒ ผ่านพ้นไปแล้วกลุ่มราชพฤกษ์นี้ก็ได้ไปรวมกับกลุ่มของนายไชยศิริ เรืองกาญจนเศรษฐ ตั้งเป็นพรรคประชาราษฎร์ขึ้นมา

จากข้างต้นนี้ย่อมแสดงให้เห็นได้ว่าจากความแตกแยกภายในพรรคประชาธิปัตย์ในปี ๒๕๑๙ นั้นได้มีส่วนที่ทำให้มีพรรคการเมืองใหม่เกิดขึ้นมาในระบบพรรคการเมืองไทย แม้ว่าในภายหลังบางพรรคจะไม่ได้มีบทบาทในทางการเมืองก็ตาม

ข. พรรคกิจสังคม ในกรณีของพรรคกิจสังคมนั้นก็มิได้แตกต่างไปจากกรณีของพรรคประชาธิปัตย์เลย หลังจากที่เกิดความแตกแยกภายในพรรคขึ้นมาแล้วในการเลือกตั้งปี ๒๕๒๙ ก็ปรากฏว่ามีสมาชิกของพรรคกิจสังคมเป็นจำนวนมากที่ได้แยกตัวออกไปตั้งพรรคการเมืองใหม่ขึ้นมาเพื่อเข้าแข่งขันในการเลือกตั้งซึ่งมีอยู่ด้วยกัน ๔ พรรคคือ

๑. พรรคสหประชาธิปไตย พรรคนี้เป็นพรรคที่เกิดจากความแตกแยกภายในพรรคการเมือง ๒ พรรคคือพรรคกิจสังคม และพรรคชาติไทย เพราะสมาชิกของพรรคทั้งสองในส่วนที่เป็นฝ่ายพ่ายแพ้ต่อฝ่ายที่มีอำนาจอยู่ภายในพรรคได้แยกตัวออกมาร่วมกันตั้งพรรคนี้ขึ้นมา โดยในส่วนของพรรคกิจสังคมนั้นได้แก่กลุ่มของนายบุญเท่ง ทองสวัสดิ์ อดีตรองหัวหน้าพรรคกิจสังคม กลุ่มนายโกศล ไกรฤกษ์ อดีตเลขาธิการพรรคและกลุ่มนายสวัสดิ์ คำประกอบ เป็นหลัก มีสมาชิกพรรคกิจสังคมที่เป็น สส. อยู่ในช่วงปี ๒๕๒๖-๒๕๒๙ ย้ายมาอยู่พรรคนี้ถึง ๒๘ คนด้วยกัน พรรคนี้มีนายบุญเท่งฯ เป็นหัวหน้าพรรค

๒. พรรคกิจประชาคม พรรคนี้เป็นการก่อตั้งขึ้นมาของสมาชิกพรรคกิจสังคมในกลุ่มนายบุญชู โรจนเสถียร อดีตเลขาธิการพรรคคนแรก และอดีตรองหัวหน้าพรรคกิจสังคม โดยมีสมาชิกพรรคกิจสังคมที่เป็น สส. ในช่วงปี ๒๕๒๖-๒๕๒๙ ย้ายมาอยู่รวมในพรรคนี้ ๑๐ คน และมีบางส่วนที่มาจากพรรคชาติไทย และพรรคชาติประชาธิปไตยรวมอยู่ด้วย พรรคกิจประชาคมมีนายบุญชูฯ เป็นหัวหน้าพรรค

๓. พรรครวมไทย เป็นอีกพรรคหนึ่งที่เกิดจากการรวมตัวกันระหว่างสมาชิกพรรคกิจสังคมและพรรคชาติไทยที่แยกตัวออกมาจากพรรคเดิม ในส่วนที่มาจากพรรคกิจสังคมนั้นได้แก่กลุ่มของนายมารุต วงศ์วรรณ ซึ่งเป็นรองหัวหน้าพรรคกิจสังคมอยู่ พรรคนี้มีนายมารุตฯ เป็นหัวหน้าพรรค

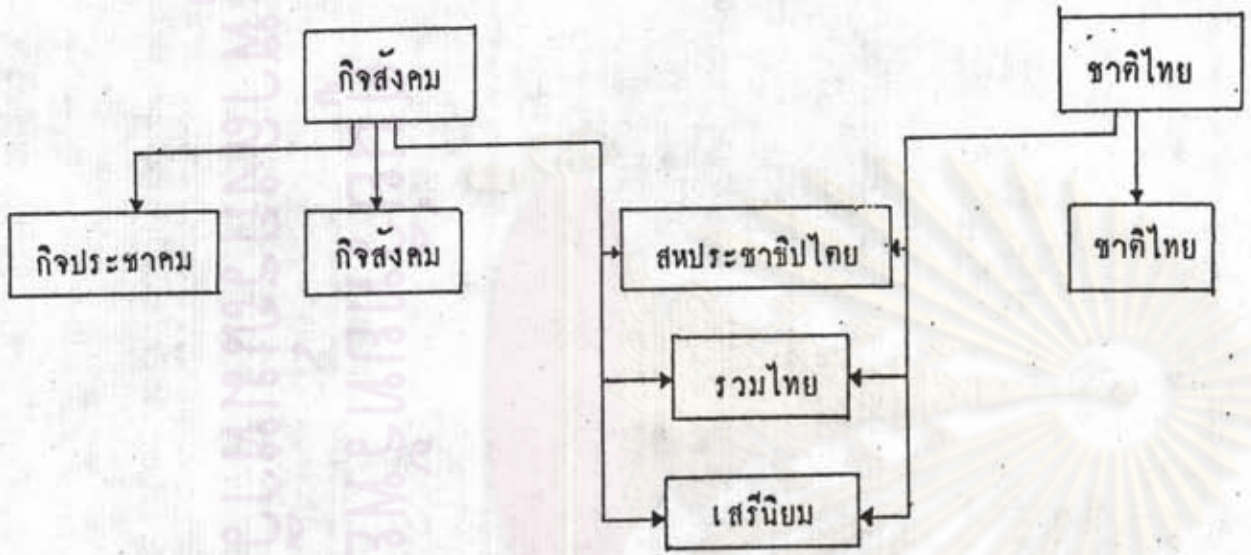

แผนผังที่ ๕ แสดงถึงการแยกตัวออกมาตั้งพรรคการเมืองใหม่ของสมาชิกพรรคกิจสังคมและพรรคชาติไทยในการเลือกตั้งทั่วไปปี ๒๕๒๙

๔. <u>พรรคเสรีนิยม</u> พรรคนี้มาจากการแยกตัวออกจากพรรคกิจสังคมของนายปรีดา พัฒนาบุตร สมาชิกพรรคกิจสังคมที่มีบทบาทสำคัญมากคนหนึ่ง นายปรีดาฯ ได้ร่วมกับพันเอกณรงค์ กิตติขจร ซึ่งแยกตัวออกมาจากพรรคชาติไทยตั้งพรรคนี้ขึ้นมา โดยมีนายปรีดาฯ เป็นหัวหน้าพรรค

นอกจากนี้ยังมีสมาชิกของพรรคกิจสังคมอีกจำนวนหนึ่งที่แยกตัวออกไปอยู่กับพรรคการเมืองที่เกิดขึ้นใหม่เช่น พรรคมวลชน และพรรคราษฎร แต่ทั้งสองพรรคนี้สมาชิกที่แยกตัวออกไปจากพรรคกิจสังคมนั้นมิได้มีบทบาทในการจัดตั้งแต่อย่างใดจึงไม่ปรากฏอยู่ในที่นี้

ค. <u>พรรคชาติไทย</u> สำหรับพรรคชาติไทยนั้นหลังจากที่เกิดปัญหาความแตกแยกภายในพรรคขึ้นมาแล้วในการเลือกตั้งปี ๒๕๒๙ ก็ปรากฏเช่นเดียวกันว่ามีสมาชิกพรรคที่แยกตัวออกไปตั้งพรรคการเมืองขึ้นมาใหม่อยู่หลายพรรคคือ

๑. <u>พรรคสหประชาธิปไตย</u> พรรคนี้ดังกล่าวมาแล้วในส่วนของพรรคกิจสังคมว่าเป็นพรรคที่เกิดมาจากการรวมตัวกันของสมาชิกพรรคทั้งสองที่แยกตัวออกมาจากพรรคการเมืองเดิม ในส่วนที่แยกตัวออกมาจากพรรคชาติไทยแล้วมาร่วมก่อตั้งพรรคนี้ได้แก่กลุ่มสยามประชาธิปไตยของพันเอกพล เริงประเสริฐวิทย์ เป็นหลัก และมีสมาชิกพรรคชาติไทยที่เป็น สส. อยู่ในช่วงปี ๒๕๒๖-๒๕๒๙ ที่เข้ามาอยู่กับพรรคสหประชาธิปไตยนี้ถึง ๑๘ คนด้วยกัน

๒. <u>พรรครวมไทย</u> เป็นอีกพรรคหนึ่งที่มาจากการรวมตัวกันระหว่างสมาชิกพรรคกิจสังคมและพรรคชาติไทยที่แยกตัวเองออกมา ในส่วนที่แยกตัวออกมาจากพรรคชาติไทยนั้นได้แก่พวกนายปิยะณัฐ วัชราภรณ์ สมาชิกคนสำคัญในกลุ่มหนุ่มของพรรคชาติไทย พรรครวมไทยนี้นายณรงค์ วงศ์วรรณ เป็นหัวหน้าพรรค และนายปิยะณัฐ วัชราภรณ์ เป็นเลขาธิการพรรค

๓. <u>พรรคเสรีนิยม</u> พรรคนี้มาจากการแยกตัวของพันเอกณรงค์ กิตติขจร อดีต สส.ในกลุ่มหนุ่มที่มีบทบาทมากภายในพรรคออกไปร่วมกับนายปรีดา พัฒนาบุตร อดีต สส.ของพรรคกิจสังคมตั้งพรรคนี้ขึ้นมา

นอกจากนี้ยังมีสมาชิกของพรรคชาติไทยจำนวนหนึ่งที่แยกตัวออกไปอยู่กับพรรค

การเมืองที่เกิดขึ้นใหม่เช่น พรรคราษฎรและพรรคกิจประชาคม แต่สมาชิกของพรรคชาติไทยที่แยกตัวออกไปนั้นมิได้มีบทบาทในการจัดตั้งแต่อย่างใด

ง. เมื่อเปรียบเทียบถึงผลกระทบจากความแตกแยกภายในพรรคการเมืองทั้งสามที่มีต่อระบบพรรคการเมืองแล้วจะพบว่าปัญหาความแตกแยกภายในพรรคการเมืองแต่ละพรรคโดยเฉพาะพรรคการเมืองใหญ่ๆเช่น พรรคการเมืองทั้งสามนี้มีส่วนที่ก่อให้เกิดพรรคการเมืองใหม่ขึ้นมาในระบบพรรคการเมืองไทยหลายพรรค ความแตกแยกภายในพรรคการเมืองจึงเป็นสิ่งที่เกื้อกูลต่อการมีระบบพรรคการเมืองแบบหลายพรรค (multi-party system) มากกว่าจะช่วยพัฒนาให้เป็นระบบพรรคการเมืองที่มีพรรคการเมืองน้อยพรรค

การที่มีการก่อเกิดพรรคการเมืองใหม่ขึ้นมาในระบบพรรคการเมืองไทยภายหลังจากที่เกิดความแตกแยกภายในพรรคการเมืองใหญ่ๆพรรคใดพรรคหนึ่งนี้เป็นปรากฏการณ์ที่ปรากฏอยู่ในหลายประเทศ ดังเช่นในประเทศชิลี อิตาลี ฝรั่งเศสและโบลิเวีย เป็นต้น การที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่าในบรรดาสมาชิกพรรคที่มีปัญหาความแตกแยกนั้นเมื่อไม่สามารถจะแสวงหาความก้าวหน้าในทางการเมืองในพรรคการเมืองเดิมได้แล้วก็มีทางเลือกที่บรรดาสมาชิกพรรคเหล่านั้นจะเลือกปฏิบัติได้อยู่ ๒ ทางหากว่ายังคงต้องการจะมีบทบาทในทางการเมืองต่อไปคือ ย้ายไปอยู่พรรคการเมืองอื่นที่มีโอกาสดีกว่าหรือมิฉะนั้นก็ต้องออกไปแสวงหา "อาณาจักร" ใหม่ที่เป็นของตัวเองนั่นก็คือ การแยกออกไปตั้งพรรคการเมืองใหม่ตามความต้องการของตัวเอง และในบรรดาพรรคการเมืองยิ่งมีความแตกแยกรุนแรงเท่าไรก็ดูเหมือนว่าการแยกตัวออกไปตั้งพรรคการเมืองใหม่ของสมาชิกพรรคจะมีมากขึ้นเท่านั้น

๔. สรุป

จากการศึกษาถึงผลกระทบจากความแตกแยกภายในพรรคการเมืองในบทนี้

ได้ชี้และยืนยันได้เป็นอย่างดีว่าความแตกแยกภายในพรรคการเมืองแต่ละพรรคนั้นมีผลกระทบในเชิงลบ (negative) ทั้งต่อตัวพรรคการเมืองและระบบพรรคการเมืองโดยส่วนรวมด้วย ในส่วนของตัวพรรคการเมืองเองนั้นความแตกแยกภายในพรรคได้ก่อให้เกิดความสูญเสียและความตกต่ำแก่พรรคเองทั้งในด้านสถานภาพทางการเมืองที่ลดต่ำลงและในด้านจำนวนที่นั่งในสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคต้องสูญเสียไป ความแตกแยกภายในพรรคจึงเป็นสิ่งที่ทำลายพรรคการเมืองเอง ซึ่งในประเด็นนี้ย่อมแสดงความหมายให้เห็นว่าการมุ่งแต่จะพัฒนาให้พรรคการเมืองไทยมีขนาดใหญ่โตขึ้นในด้านจำนวนที่นั่งในสภาผู้แทนราษฎรโดยมิได้นำพาต่อการแก้ปัญหาความแตกแยกภายในพรรคควบคู่ไปนั้น การกระทำเช่นนี้ย่อมไม่สามารถจะทำให้พรรคการเมืองกลายเป็นองค์กรทางการเมืองที่มีความเข้มแข็งขึ้นมาได้เพราะความเข้มแข็งของพรรคการเมืองนั้นจะต้องเริ่มมาจากภายในพรรคมิใช่เริ่มมาจากภายนอก

ในส่วนของระบบพรรคการเมืองนั้นความแตกแยกภายในพรรคคือสิ่งที่เกื้อกูลสนับสนุนต่อการมีระบบพรรคการเมืองแบบหลายพรรคของไทยเป็นอย่างมาก เพราะแทนที่พรรคการเมืองจะมีจำนวนลดน้อยถอยลงกลับปรากฏว่าเมื่อเกิดความแตกแยกขึ้นมาครั้งใดพรรคการเมืองของไทยก็จะยิ่งมีมากขึ้นไปอีก ดังนั้นในที่นี้จึงสรุปได้ว่าความแตกแยกภายในพรรคการเมืองนั้นมิได้ก่อให้เกิดผลดีขึ้นมาทั้งต่อตัวพรรคการเมืองและระบบพรรคการเมืองไทยเลย

จากสิ่งได้กล่าวไปแล้วนั้นเราสามารถนำมาเขียนเป็นแผนผัง (diagram) แสดงถึงขั้นตอนของความแตกแยกภายในพรรคการเมืองทั้งแต่เริ่มแรกมาจนถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นมาภายหลังจากที่เกิดความแตกแยกขึ้นมาภายในพรรคการเมืองต่างแล้วได้ดังนี้

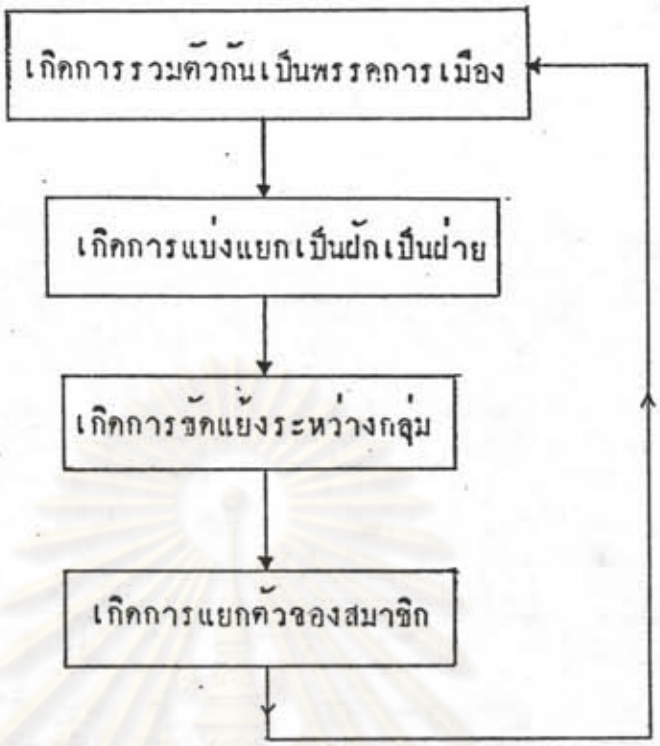

แผนผังที่ ๖ แสดงถึงขั้นตอนของความแตกแยกภายในพรรคการเมืองไทย

คำอธิบาย : จากแผนภาพนี้ความแตกแยกภายในพรรคการเมืองจะเริ่มจากการที่มีการรวมตัวกันของนักการเมืองทั้งเคยอยู่ในพรรคการเมืองหรือไม่เคยอยู่ภายในพรรคการเมืองมาก่อนมาเป็นพรรคการเมือง แล้วจากนั้นภายในพรรคการเมืองนั้นก็จะเกิดการแบ่งแยกระหว่างสมาชิกพรรคออกเป็นฝักเป็นฝ่ายและเกิดความขัดแย้งระหว่างกลุ่มหรือฝักฝ่ายเหล่านั้นขึ้นมา และในที่สุดก็จะนำไปสู่การแยกตัวของสมาชิกพรรคออกไปจากพรรค แล้วหลังจากนั้นสมาชิกพรรคที่แยกตัวออกมาจากพรรคเดิมก็จะมีการไปรวมตัวกันเป็นพรรคการเมืองใหม่ขึ้นมา